

umcg

Radiotherapie

Stereotactische Radiotherapie

Hoog precisie bestraling van een aandoening in het hoofd

Belangrijke telefoonnummers en websites

Algemeen nummer UMCG

(050) 361 61 61

U kunt hier ook terecht met algemene vragen over het UMCG. Bijvoorbeeld over de bereikbaarheid van het UMCG, het parkeren of wat de bezoektijden zijn.

Afdeling Radiotherapie

Receptie (uitsluitend voor polikliniekafspraken)

(050) 361 72 72

Administratie (algemeen)

(050) 361 27 11

Medewerker Patiëntenservice

(050) 361 93 65

(aanspreekpunt op de afdeling)

Bereikbaar op werkdagen tussen 8.15 - 12.00 uur en 13.15 - 16.00 uur.

Patiënteninformatie

(050) 361 33 00

U kunt hier onder andere terecht met vragen over andere gezondheidszorginstellingen, verwijspcedures en patiëntenverenigingen. Ook kunt u hier terecht voor opmerkingen en klachten. Bereikbaar maandag t/m vrijdag van 9.00 - 17.00 uur.

Informatiecentrum Oncologie

(050) 361 59 34

U kunt hier terecht voor algemene informatie over zaken die met kanker te maken hebben.

Geopend maandag t/m donderdag van 9.00 - 16.30 uur en op vrijdag van 9.00 - 13.00 uur.

Adres: Fonteinstraat 20A, UMCG

Email: informatiecentrumoncologie@umcg.nl
informatiecentrumoncologie.umcg.nl

radiotherapie.umcg.nl

Het (web)adres voor informatie over de afdeling Radiotherapie van het UMCG.

cancercenter.umcg.nl

Het (web)adres voor informatie over kanker van het Universitair Medisch Centrum Groningen.

Belangrijke afspraken

In onderstaand overzicht kunt u uw belangrijke afspraken noteren.

	Datum	Tijd
MRI-scan (Op afdeling Radiologie Fonteinstraat 6)		
Masker maken		
CT-scan		
Eerste bestraling		

Inleiding

U heeft een aandoening in uw hoofd, schedelbasis of halsregio waarvoor u in aanmerking komt voor stereotactische bestraling. U bent voor deze behandeling verwezen naar de afdeling Radiotherapie. Tijdens het eerste gesprek op de afdeling Radiotherapie legt de radiotherapeut-oncoloog u uit hoe uw behandeling er uit gaat zien.

Met deze mondelinge informatie en de informatie in deze brochure kunt u zich alvast voorbereiden op uw aanstaande behandeling.

Stereotactische radiotherapie

Stereotactische radiotherapie maakt het mogelijk een aandoening in het hoofd met grote nauwkeurigheid te bestralen. Om de nauwkeurigheid te garanderen wordt uw hoofd tijdens de bestraling met behulp van een masker in de juiste positie gehouden.

Vorbereiding op de behandeling

Voordat de behandeling kan plaatsvinden, vinden er een aantal voorbereidingen plaats. De voorbereidingen bestaan uit:

- **Een MRI-scan**

Deze MRI-scan is nodig om de plaats van de aandoening in uw hoofd nauwkeurig te kunnen bepalen. Ook geeft deze MRI-scan een nauwkeurig beeld van het omringende weefsel.

De MRI-scan kan uit praktische overweging al voorafgaand aan het gesprek met de radiotherapeut-oncoloog worden gemaakt. Als de MRI-scan voor het gesprek met de radiotherapeut-oncoloog plaatsvindt, bent u hierover van te voren op de hoogte gesteld.

Als de MRI-scan na het eerste gesprek plaatsvindt, krijgt u de MRI-afspraak tijdens het gesprek met de radiotherapeut-oncoloog.

De MRI-scan wordt gemaakt op de afdeling Radiologie, Fonteinstraat 6.

Als er kortgeleden al een MRI-scan van u is gemaakt, wordt deze als dat mogelijk is, gebruikt voor uw behandeling. Datzelfde geldt als een MRI-scan kortgeleden is gemaakt in het verwijzende ziekenhuis.

- **Het gesprek met de radiotherapeut-oncoloog**

Het gesprek met de radiotherapeut-oncoloog vindt plaats op de afdeling Radiotherapie, Fonteinstraat 18. In de brief die met deze brochure is meegestuurd, leest u hoe laat u zich kunt melden. Nadat u zich heeft gemeld, kunt u plaatsnemen in de wachtkamer.

Tijdens het gesprek legt de arts u uit welke voorbereidingen nodig zijn en hoeveel bestralingen u krijgt. Ook vertelt de arts u of u bijwerkingen van de behandeling kunt verwachten en zo ja, welke dat zijn.

- **Het maken van een masker**

Tijdens de bestraling is het noodzakelijk dat u uw hoofd niet beweegt. Daarom krijgt u een masker op die er voor zorgt dat u tijdens de bestraling stil ligt. Dit masker wordt op maat gemaakt door twee radiotherapeutisch laboranten.

Voor het maken van het masker gaat u met uw hoofd op een speciaal kussen liggen. Daarna plaatsen de laboranten eerst het eerste gedeelte van het masker achter uw hoofd. Dit voelt warm aan. Daarna plaatsen de laboranten het tweede deel over uw gezicht. De laboranten zorgen ervoor dat het masker precies aansluit op uw gezicht. Het materiaal is zo ontworpen dat er geen problemen ontstaan met het ademen. Het masker dat op deze manier is ontstaan, moet nu nog tien minuten uitharden. Daarna is het klaar en halen de laboranten het van uw hoofd.

Het maken en uitharden van het masker duurt ongeveer twintig minuten.

- **Een CT-scan**

De volgende stap in de voorbereiding is het maken van een CT-scan. Dit vindt plaats in de CT-ruimte van de afdeling Radiotherapie.

Een CT-scan kan zowel met als zonder contrastmiddel plaatsvinden. Tijdens het eerste gesprek heeft de arts u verteld hoe de CT-scan bij u wordt uitgevoerd.

Als u een CT-scan met contrastmiddel krijgt om de aandoening beter zichtbaar te maken, moet u nuchter komen. Dat betekent dat u drie uur voorafgaand aan de CT-scan niet meer mag eten en drinken.

Een medewerker Patiëntenservice plaatst vooraf een infuusnaald in uw arm. Via deze naald wordt tijdens de CT-scan een contrastmiddel toegediend.

De informatie van deze CT-scan is nodig voor het maken van uw bestralingsplan.

Tijdens de CT-scan heeft u uw masker op. Daarnaast wordt er ook nog een zogenaamde localizerbox over het masker geplaatst. Met behulp van deze box worden de bestralingscoördinaten bepaald. Deze box raakt uw hoofd niet aan en blijft tijdens de CT-scan zitten.

Als dat voor u van toepassing is, wordt het contrastmiddel toegediend via de infuusnaald. U kunt hiervan over uw hele lichaam een warm gevoel krijgen. Dit komt door de samenstelling van het contrastmiddel en is niet verontrustend. Het gevoel verdwijnt snel.

Het is belangrijk dat u tijdens de CT-scan stil blijft liggen. Het onderzoek duurt ongeveer vijftien minuten. Daarna verwijdert de laborant de localizerbox, uw masker en, als u contrastmiddel heeft gekregen, de infuusnaald.

Na afloop van de CT-scan krijgt u van de laborant een afspraak mee voor uw bestraling.

Bestralingsplanning

Voordat de behandeling plaats vindt, wordt er door de radiotherapeutisch laborant en de radiotherapeut-oncoloog voor u een bestralingsplan op maat gemaakt. In dit plan zorgen zij er voor, dat de aandoening in uw hoofd zo nauwkeurig mogelijk wordt bestraald en dat het gezonde weefsel zo weinig mogelijk straling ontvangt.

Het is niet nodig dat u bij het maken van dit bestralingsplan aanwezig bent.

Bestraling

Op de afgesproken datum en tijd kunt u zich melden bij de afdeling Radiotherapie door uw ponsplaatje in het bakje in de wachtkamer van bestralingsruimte B te doen. Tijdens de voorbereiding is aan u uitgelegd waar dit bakje zich bevindt. Daarna kunt u plaats nemen in de wachtkamer van bestralingsruimte B. Een radiotherapeutisch laborant haalt u op en neemt u mee voor de bestraling.

U komt in dezelfde positie te liggen als bij de voorbereiding op uw bestraling. De laborant plaatst vervolgens het masker op uw hoofd. Ook wordt de localizerbox weer over uw hoofd geplaatst om u te kunnen positioneren. Deze box blijft tijdens de bestraling zitten.

Het is belangrijk dat u tijdens de bestraling stil blijft liggen. Om er zeker van te zijn dat de juiste plek bestraald gaat worden, maken de laboranten ter controle röntgenfoto's. Zo nodig corrigeren zij uw ligging door de positie van de behandeltafel te veranderen. Nadat dit gebeurd is, ligt u goed en kan de bestraling beginnen.

Als de bestraling van start gaat, draait het bestralingstoestel om u heen. U ziet of voelt de straling niet. De bestraling vindt plaats vanuit verschillende richtingen. Voordat het bestralingstoestel van richting verandert, zet een laborant de behandeltafel en het bestralingstoestel in de juiste positie. Als dat nodig is maken de laboranten opnieuw ter controle röntgenfoto's. Eventueel past de laborant uw ligging aan door de tafelpositie te veranderen. Daarna gaat de bestraling verder.

Tijdens de bestraling zijn de laboranten niet in de behandelruimte aanwezig, maar ze houden u continu in de gaten met behulp van camera's. Als er tijdens de bestraling iets is waardoor u niet meer stil kunt blijven liggen, steekt u uw hand op. De laborant onderbreekt dan onmiddellijk de bestraling en komt bij u in de behandelruimte.

Als de bestraling klaar is, halen de laboranten de box en het masker van uw hoofd. U ligt ongeveer dertig minuten op de behandelafel voor de bestraling. Op de eerste dag van uw bestraling informeert de laborant u over de totale duur van uw bestralingsbehandeling.

Als u dat prettig vindt, kunt u tijdens de bestraling luisteren naar een cd die u zelf heeft meegebracht.

Controles tijdens de behandeling

Tijdens uw bestralingsbehandeling heeft u meerdere malen een gesprek met uw behandelend radiotherapeut-oncoloog. Tijdens deze controles gaat de arts in op mogelijke bijwerkingen en de te verwachten resultaten. Ook kunt u tijdens de controles uw vragen stellen. De afspraken voor deze controlegesprekken staan naast uw behandelafspraken op uw afsprakenlijst.

Bij een eenmalige bestralingsbehandeling spreekt u de radiotherapeut-oncoloog aansluitend aan uw bestraling.

Bijwerkingen

Als gevolg van de bestraling treden soms bijwerkingen op, zoals vermoeidheid, misselijkheid en hoofdpijn. Om deze bijwerkingen te voorkomen krijgt u, als dat nodig is, medicijnen die u tijdelijk moet innemen. Als u door de bestraling kans heeft op een andere bijwerking dan hier genoemd, dan stelt de arts u hiervan op de hoogte.

Het gebruik van dexamethason

Voor bestralingen van aandoeningen in het hoofd is het vaak noodzakelijk dat u het medicijn dexamethason moet gaan gebruiken. Uw radiotherapeut-oncoloog zal dit dan met u bespreken.

Dexamethason is werkzaam tegen vochtophoping (ook wel oedeem genoemd) in de hersenen. Dit hersenoedeem kan ontstaan door tumorweefsel en/of bestraling. Door het hersenoedeem neemt de druk op uw hersenweefsel toe waardoor u klachten kunt krijgen, zoals uitval van een arm of been, problemen met spreken, wazig zien, hoofdpijn en misselijkheid.

Dexamethason drijft het vocht af, hierdoor kunnen uw klachten verminderen of voorkomen worden.

Aanvang en duur van de werking

De werking van dexamethason begint enkele uren na inname van de eerste tablet en bereikt zijn maximum na enkele uren tot dagen.

Afbouwen

Uw behandeld radiotherapeut-oncoloog bespreekt, als dat mogelijk is, een afbouwschema met u. Soms ontstaan er ook klachten tijdens of na het afbouwen van dexamethason.

Klachten die tijdens het afbouwen kunnen ontstaan zijn:

- uw eerdere klachten komen weer terug;
- hoofdpijn;
- misselijkheid;
- u bent trager en slaperiger;
- grieperig gevoel;
- spier en gewrichtsklachten.

Vaak zijn bovenstaande klachten het gevolg van het te snel afbouwen van de dexamethason. Neemt u contact op met de afdeling Radiotherapie als één van bovenstaande klachten zich voordoet. Het telefoonnummer vindt u voorin deze brochure.

Belangrijk als u dexamethason gebruikt

- Houdt u aan de voorschriften van de arts en de voorgeschreven dosering dexamethason.
- Stop nooit plotseling met het slikken van dexamethason.

Mogelijke bijwerkingen van dexamethason

Dexamethason kent een aantal bijwerkingen. Niet iedereen heeft evenveel last van deze bijwerkingen. De kans op bijwerkingen is groter als u de dexamethason langer gebruikt (weken) en als de dosering hoger is.

De meest voorkomende bijwerkingen zijn:

- irritatie van het maagslijmvlies;
- ontregeling van de bloedsuikers;
- stemmingsverandering en slaapproblemen;
- toename van de eetlust;
- spierzwakte in bovenbenen
- verandering in de vetverdeling;
- vasthouden van vocht.

Wij adviseren u na elke bestraling niet zelf te rijden. U kunt in aanmerking komen voor vergoeding van de reiskosten. Hiervoor kunt u een formulier aanvragen bij uw zorgverzekeraar.

Controles na behandeling

Afhankelijk van uw situatie en de aard van de aandoening in uw hoofd wordt er een controleschema met u afgesproken. Tijdens de controleafspraken bespreekt u met de arts hoe u zich voelt en of u problemen heeft met uw gezondheid.

In sommige gevallen wordt er voorafgaand aan het controlegesprek een MRI-scan van u gemaakt. Tijdens het controlegesprek bespreekt de arts dan de uitslag van de MRI-scan met u.

Lotgenotencontact

Het kan prettig zijn om met andere patiënten uw ervaringen en vragen te delen. Via een patiëntenvereniging kunt u in contact komen met andere patiënten. De meeste verenigingen bieden ook andere activiteiten.

U kunt bijvoorbeeld terecht bij onderstaande patiëntenverenigingen:

- Patiëntenvereniging Hersenletsel.nl, via hersenletsel.nl
- NEBRUS (NEderlandse BRUghoektumor Site) via brughoektumor.nl

Vragen

Als u na het lezen van deze brochure vragen heeft, kunt u op werkdagen tussen 8.15 - 12.00 uur en tussen 13.15 - 16.00 uur telefonisch contact opnemen met de medewerkers Patiëntenservice. U kunt hen bereiken via telefoonnummer (050) 361 93 65. Als dat nodig is kan een medewerker u doorverbinden met uw behandelend radiotherapeut-oncoloog.

Voor meer informatie kunt u terecht op de website van de afdeling Radiotherapie radiotherapie.umcg.nl